

Werken met een opleiding

In het schooljaar 1998/'99 volgden ruim 900 duizend werkenden een opleiding. Daarmee lag de onderwijsdeelname van de werkenden op 13,5 procent. Dit is een lichte stijging ten opzichte van 1997/'98, maar de onderwijsdeelname is nog steeds lager dan in 1990/'91 (16,3 procent).

Mensen kunnen op allerlei manieren werk en een opleiding combineren. Sommigen doen in de avonduren een beroepsgerichte studie, anderen volgen een praktijkopleiding die samen gaat met een baan, zoals in het beroepsbegeleidende onderwijs, of doen een bedrijfsopleiding die door de werkgever betaald wordt. Een niet te verwaarlozen groep bestaat uit scholieren en studenten die bijverdienen met een grotere baan. Ten slotte is er een (waarschijnlijk zeer kleine) groep mensen die naast hun werk een recreatieve cursus doet aan bijvoorbeeld een vrije academie of volksuniversiteit.

Studenten met een bijbaan

Het volgen van een opleiding of cursus hangt sterk samen met de leeftijd. Naarmate werkenden jonger zijn, volgen ze vaker onderwijs. Zo deden vier van de tien 15- tot 24-jarigen in 1998/'99 een opleiding of cursus. Juist deze groep werkenden is de afgelopen tien jaar werken en een opleiding gaan combineren. Deze groep bestaat vooral uit studenten en scholieren met een bijbaan van meer dan 12 uur per week.

Opvallend is de daling van de onderwijsdeelname van werkenden van 25 tot 34 jaar. Tussen 1990/'91 en 1998/'99 nam het aandeel onderwijsvolgenden in deze groep af van 21 naar 16 pro-

cent. Daarmee is deze groep in sterke mate verantwoordelijk voor de daling van de onderwijsdeelname van de werkzame beroepsbevolking sinds 1990/'91.

Onderwijsdeelname

Onder werkenden van 35 jaar of ouder is de onderwijsdeelname de afgelopen tien jaar vrijwel constant gebleven. Voor alle leeftijdsgroepen geldt echter dat de onderwijsdeelname van werkenden in 1998/'99 ten opzichte van het jaar ervoor licht is gestegen.

Onder 25- tot 34-jarigen is met name onderwijs op middelbaar en hoog niveau populair. Bij mensen van 35 jaar of ouder is de verdeling van opleidingen naar het opleidingsniveau het meest gelijkmatig.

De onderwijsdeelname verschilt van bedrijfstak tot bedrijfstak. In de zakelijke dienstverlening is de onderwijsdeelname met bijna 16 procent het hoogst. Ook mensen die werkzaam zijn in de handel volgen vaker dan gemiddeld een opleiding. Het laagst is de onderwijsdeelname in de industrie.

In service opleidingen

Mensen die een opleiding volgen, hebben doorgaans kleinere banen. In de handel is vooral het aandeel onderwijsvolgenden

onder degenen met een baan van 12 tot 19 uur per week groot. Het zal voor het merendeel gaan om scholieren en studenten die enkele dagen per week werken, als verkoper, cassière of vakkenvuller. Ook in de zakelijke dienstverlening volgen mensen met een kleinere baan vaak een opleiding of cursus.

Geheel anders is de situatie in de gezondheids- en welzijnszorg. Van de mensen met een baan van 35 uur of meer deed één op de vijf een opleiding. Dit is te verklaren door de *in service* opleidingen die in de gezondheidszorg veel voorkomen. De opleiding vindt plaats op de werkvloer en de leerlingen hebben dus een volledige baan.

Opleidingsniveau

In de industrie en handel volgen werkenden voornamelijk opleidingen op laag en middelbaar niveau, meer dan de helft doet onderwijs op mbo-niveau. In de andere bedrijfstakken worden veel opleidingen en cursussen in het hoger onderwijs gevolgd. De helft van de onderwijsvolgenden met een baan is daar bezig met een opleiding op hbo- of wo-niveau.

Deze uitkomsten stemmen overeen met wat bekend is over het opleidingsniveau naar bedrijfstak. Die wetenschap leert dat hoogopgeleiden vooral emplooi vinden in de zakelijke en niet-commerciële dienstverlening. Het gaat dan bijvoorbeeld om mensen die werken in de automatisering, bij ingenieurs- en adviesbureaus, op scholen en in ziekenhuizen.

Opleidingsrichting

Grote verschillen zijn er ook in de opleidingsrichting per bedrijfstak. In de handel en zakelijke dienstverlening wordt vooral veel onderwijs gevolgd in een economische, administratieve en commerciële richting. Het technisch onderwijs is het sterkst vertegenwoordigd in de industrie. In het openbaar bestuur en onderwijs en de gezondheids- en welzijnszorg valt het gros van de opleidingen in de categorie sociaal-cultureel en overig. Tot deze categorie behoren onder meer het onderwijs in medische, verzorgende, juridische en sociale richting.

Beroepsniveau

Er bestaat ten slotte een sterk verband tussen het beroepsniveau en het niveau van de opleiding die mensen volgen. Hoe hoger het beroepsniveau, hoe hoger de huidige opleiding. Van de mensen met een hoger of wetenschappelijk beroep volgt het overgrote deel een opleiding op hbo- of wo-niveau. Van degenen met een lager of middelbaar beroep doen zes van de tien mensen een opleiding op middelbaar niveau. Waarschijnlijk studeren vooral mensen met een lager beroep om in de toekomst een vak met hogere kwalificaties uit te kunnen oefenen. ◀

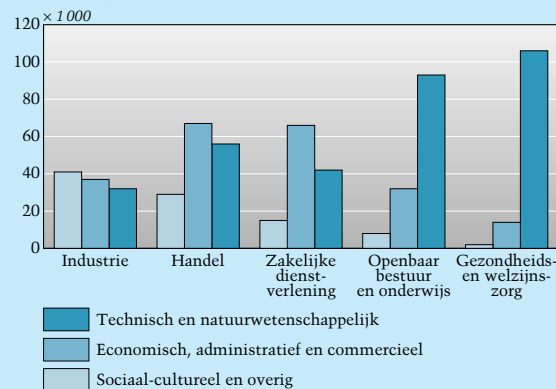
Michiel Eijkhout en Yali Zhao

Onderwijsvolgenden en onderwijsniveaus

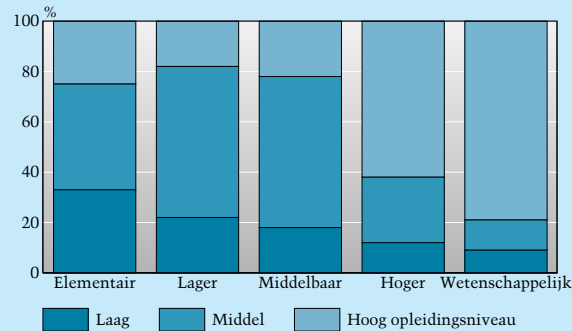
Er worden zes onderwijsniveaus onderscheiden: 1. onderwijs aan kleuters (basisonderwijs groepen 1 en 2), 2. lager onderwijs (basisonderwijs groepen 3 tot en met 8, speciaal onderwijs), 3. voortgezet onderwijs eerste trap (vbo en mavo), 4. voortgezet onderwijs tweede trap (mbo, bol, havo en vwo), 5. hoger onderwijs eerste trap (hbo), 6 hoger onderwijs tweede trap (wo). Tot de lage opleidingen behoren de niveaus 1 tot en met 3, de middelbare opleidingen omvatten niveau 4, de hoge opleidingen de niveaus 5 en 6.

Onderwijsdeelname van werkenden, 1998/'99

naar bedrijfstak en niveau huidige opleiding

naar bedrijfstak en richting huidige opleiding

naar beroepsniveau en niveau huidige opleiding

